

Türkiye Ekonomisinde Parasal Taban ve Enflasyon İlişkisi

Serkan VARSAK¹

¹Dr.Öğr.Üyesi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, İktisat Bölümü, serkan.varsak@bilecik.edu.tr,
Orcid: 0000 0002 5894 1490

Özet: Ekonomilerde parasal taban genişledikçe likidite bolluğundan dolayı söz konusu genişleme talebi de tetiklenmektedir. Talepte parasal tabandaki genişlemeden kaynaklı artış nihai olarak enflasyon üzerinde arttırıcı bir baskı yaratacaktır. Bu çalışmada Türkiye ekonomisinde ilgili literatür paralelinde parasal taban ile enflasyon arasındaki geçişkenlik ve aktarım mekanizmaları incelenmiştir. Parasal taban ile enflasyon arasındaki geçişkenliğin ilgili aktarım mekanizmaları ile uzun dönemli geçerliliğini koruduğu sonucuna varılmıştır. Bu kapsamda çalışmamızda Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze Türkiye’de merkez bankacılığı ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasının (TCMB) parasal taban ve enflasyon üzerindeki belirleyici gücü ve TCMB’nin para politikası kararlarının parasal taban ve enflasyon üzerindeki etkileri analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Enflasyon, Parasal Taban,Politika Faizi.

JEL Kodları: E31, E51

The Relationship Between Monetary Base and Inflation in Turkish Economy

Abstract: As the monetary base expands in economies, this expansion demand is triggered due to the abundance of liquidity. The increase in demand due to the expansion in the monetary base will ultimately create an increasing pressure on inflation. In this study, pass-through transmission mechanisms between inflation and the monetary base in line with the relevant literature in Turkey's economy was examined. It was concluded that the volatility between monetary base and inflation maintains its long-term validity with the related transfer mechanisms. In this context, in our study, from the first years of the Republic to the present in Turkey, central banking and the Central Bank of the Republic of Turkey (CBRT) Monetary base and decisive power over inflation and the effects of the CBRT's monetary policy decisions on monetary base and inflation were analyzed.

Key Words: İnflation, Monetary Base, Policy Rate.

JEL Codes: E31, E51

1. Giriş

Ülke içinde satışı sunulan mal ve hizmetlerin miktarının, talep edilenden daha az olması durumunda fiyatlarının yükselmesi normaldir. Piyasadaki fiyatlar genel seviyesindeki artış, ekonomik birimlerin elindeki yerel paranın satın alma gücünü de düşürecektir. Bu düşüş finansal sistemde paranın fiyatı olan faiz oranlarında da yükselişe neden olacaktır. Çünkü hanehalkının hem mal ve hizmetlere olan talebini ertelemesini sağlamak hem de tasarruflarını artırmasını teşvik için kullanılan faizlerin reel olması gerekmektedir. Faiz oranlarındaki bu yükseliş, üretimde girdi olarak kullanılan finansal sermayenin maliyetini de arttırdığından, enflasyonun yükselmesine sebep olacaktır ki ekonomik krizlerin temelini oluşturan bu döngünün kırılması zordur.

Ekonomik yapıdaki fiyat istikrarsızlığı gerçekleştirmelerinin yol açtığı “enflasyon, faiz, devalüasyon” sarmalı; ülkede istikrarsız bir ekonomik yapının temel nedenlerindedir. Bu sarmalın kırılması için ülkenin para otoritesi olan merkez bankalarına önemli görevler düşmektedir. Zira bir ekonomide uzun yıllar süren enflasyon

önemli bir istikrarsızlık olarak tüm göstergeleri de etkilemektedir. Bunlar enflasyon oranının yüksek ve değişken olması, büyüme performansının istikrarlı olmamasını, iç borç dinamiğinin sürdürülemez boyutlara ulaşmasını ve başta finansal piyasalar olmak üzere yapısal sorunların kalıcı bir çözüme kavuşturulamaması olarak belirtilebilir. Makroekonomik istikrarsızlıkların da geleceğe yönelik belirsizlikleri artırması, ekonomide vadenin yatırımcı ve tasarrufçu için kısılması, para ikamesinin artmasına yol açmaktadır ki bu da cari faizleri yükseltmektedir.

Faiz oranlarında düşüşünü sağlamada, diğer bir ifadeyle ülke parasının değerini koruyabilmede para politikaları önemlidir. Özellikle parasal tabanını belirlenmesinde kullanılan dolaylı para politikası araçlarının etkinliği için araç bağımsızlığına sahip özerk merkez bankaları yanında maliye politikalarının desteğine de ihtiyaç vardır. Mishkin (2006: 11-12) çalışmasında belirttiği gibi para, ekonomik refahı ilgilendiren pek çok değişkeni etkileyebildiği için, dünya genelindeki politikacılar ve politika yapımcılar para politikasının davranışını, para yönetimini ve faiz oranlarını önemsemektedir.

Bu önemi nedeniyle çalışmamızda parasal tabanla oluşturulan talep ile enflasyon arasındaki geçişkenliğinin iç ve dış dinamikleri tartışılacak ve çözüm önerileri sunulacaktır.

2. Türkiye’de Parasal Taban ve Enflasyon Arasındaki İlişki

Enflasyonu kontrol altına alabilmek için maliye politikası ve para politikası araçları kullanılarak ekonomide sürdürülebilir büyüme ve kalıcı istihdam süreci oluşturulabilir. Para politikası araçlarından bir olan faiz oranları, merkez bankasının belirleyeceği parasal taban ile yönlendirebileceği aktarım mekanizmasındaki çeşitli kanallarla enflasyonu etkilemektedir.

Para politikası aracı olarak kısa vadeli faiz oranlarını kullanan merkez bankalarının aldığı faiz kararları, ekonomiyi temelde dört kanal aracılığıyla etkiler. Bu kanallar beklentiler, faiz, varlık fiyatları ve döviz kuru olarak sayılabilir. Bu kanallar hem arzı hem toplam talebi diğer bir ifade ile fiyat istikrarını veya istikrarsızlığını etkilemektedir.

Akdiş (2001: 280) göre, fiyat istikrarı, ekonominin parasal dengesinin belli bir fiyat düzeyinde sabitlendiği durumu ifade etmektedir. Fiyatların belli bir düzeyin altında veya üstündeki devamlı ve hızlı değişimleri enflasyon ve deflasyonun varlığını gösterirken fiyatların istikrarlı olmadığını göstermektedir. “Enflasyon haddinin yükseldiği hasılanın ise düştüğü veya en azından değişmediği” (Ünsal, 2009: 306) bir ekonomik yapıda, durgunluk ile birlikte gerçekleşen enflasyon ve işsizlik artışı şeklinde kendini gösterir.

Merkez bankasının nihai amaç olarak belirlediği fiyat istikrarına ulaşabilmek için temel araç olarak kullandığı faiz oranının, ekonomide üretilen mal ve hizmet arz ve talebi arasındaki farkları azaltabilmesi uzun bir süreçtir. Çünkü bireylerin talebini azaltabilmek, tasarruf yapmasını teşvik etmek için artırılan faiz oranlarının etkisi birdenbire ortaya çıkmaz. Bu sebeple merkez bankaları gerekli tedbirleri önceden alarak, parasal tabanı doğru bir şekilde belirleyerek geleceği doğru şekillendirebilirlerse fiyat istikrarını sağlamada başarılı olurlar.

Aksi durumda ekonomide yaşanan krizlerin, enflasyon üzerinde önemli etkileri olduğu gibi; fiyatlar seviyesinde meydana gelen gelişmelerin de ekonomik yaşamı olumsuz etkilediği bilinmektedir. Alkin (2009: 17) göre, enflasyon bir yandan ekonomik aktörlerin tüketim harcamalarını ve kişisel refah düzeyini belirlerken, öte yandan gelir dağılımı, üretim ve istihdam seviyesi, dış ekonomik ilişkiler gibi kişisel kavramların üstünde milletin

çıkarlarını topyekûn ilgilendiren olayları etkilemektedir. Bunun ötesinde fiyat hareketleri ancak belirli bir oranda denetlenebilmektedir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın (TCMB) temel amacı olan fiyat istikrarını sağlama görevini yerine getirirken kullandığı para politikası araçlarının önemli değişkenlerinden bir tanesi para arzıdır. Zira merkez bankaları dolaylı para politikası araçlarını kullanarak, likidite miktarını etkilemeye dolayısıyla faizlerin belirlenmesine yönelik işlemler gerçekleştirmektedir. Bunun için de parasal tabanı belirlemeye çalışmaktadır. Parasız ve Ekren (2015: 819) göre, ülkemizde para tabanı hemen hemen rezerv paraya çok yakın bir değerdedir. Para tabanına açık piyasa işlemlerinin eklenmesiyle ya da çıkarılmasıyla parasal tabanın değeri elde edilmektedir.

TCMB parasal tabanı belirlerken ve/veya Para Politikası Kurulu faiz kararları alırken, temel amacı olan fiyat istikrarını sağlamak görevini birincil olarak dikkate almaktadır. İkincil olarak yerli paranın dış değerini etkileyen (cari açık oranı, ülkedeki döviz miktarı, uluslararası piyasalardaki faiz oranlarına bağlı) faktörleri dikkate almak zorundadır. Piyasadaki faizlerin oluşmasında referans alınan TCMB, ilan edeceği gösterge faiz oranlarını belirlerken üçüncül bir faktör olarak, finansal istikrarın gerektirdiği diğer durumları da dikkate almaktadır. Bu da özellikle ülkenin dışarıdan borçlanmasında veya yabancı portföy yatırımcılarının Türkiye’ye bakışını belirleyen ve fiyatlara yansıtılan risk primidir.

Finansal sistemdeki son likidite kaynağı olarak ekonomideki ve finansal piyasalardaki işlemleri yakından takip eden TCMB, yukarıda ifade edilen üç faktörü dikkate alarak, kendisine verilen uzun dönemli fiyat istikrarı ve finansal piyasalarda anlık değişen finansal istikrarı sağlama görevi gereği piyasalara her an elindeki araçlarla müdahale edebilmektedir. Merkez Bankası finansal sistemin likidite ihtiyacını her an görebilme imkânına sahip olduğu için gerektiği anda, gerektiği kadar likiditeyi kuralları önceden belirlenmiş yöntem ve fiyatlamalardan bankalara verebilmektedir.

Enflasyondaki yükselmelere dolayısıyla nihai hedefi olan fiyat istikrarını sağlama görevinin gereği olarak TCMB’nin parasal tabanı azaltma kararı sonucunda yükselen politika faiz oranlarının, mevduat ve kredi faiz oranlarına geçişkenliği kaçınılmazdır. TCMB’nin fiyat istikrarını ve/veya finansal istikrarı sağlamak amaçlarına yönelik, genel olarak kullandığı politika faizi, bir hafta vadeli repo ihale faiz oranıdır. Diğer bir rakam da gecelik borç alma ve borç verme faiz oranları da piyasadaki faizlerin oluşumunda etkilidir. Merkez Bankası bu faiz oranlarını veya bunlardan

oluşan faiz koridorunu ve zorunlu karşılık oranlarından oluşan bir politika bileşimini politika aracı olarak kullanmaktadır. Bu rakamlar, parasal tabanda yapılacak değişimler sonucunda, finansal sistemde oluşacaktır ki bunları sağlayan araçlara dolaylı para politikası araçları denmektedir.

TCMB kuruluş kanununda, Cumhuriyetin ilk yıllarından bugüne Türkiye’de ekonomik kalkınmaya finansal destek vermek ve bu doğrultuda fiyat istikrarını sağlamak amaç edinilmiştir. 1960’lı yılların sonuna kadar TCMB Türk Lirasının kıymetini korumak ve fiyat istikrarını sağlamak amacıyla izlediği para politikasında kullandığı en etkin araç reeskont oranlarıdır. 1930’lu yıllarda yaşanan ekonomik buhran TCMB’nin döviz kurunu İngiliz strelinine sabitlemesine neden olmuş ve bu sayede sabit kur politikasıyla döviz kurunun istikrar kazanması sağlanmıştır. Takip eden dönemde yaşanan II.Dünya Savaşı hem dünya da hem Türkiye’de yaşanan ekonomik daralma ve savunma harcamalarının artışı TCMB kaynaklarına başvurulmasına ve emisyon hacminin artmasına sebep olmuştur. Artan emisyon hacmi beraberinde enflasyonu arttırmış ve Türk Lirasının aşırı değerlenmesine sebep olmuştur. Genişletici para politikası 1950’li yılların sonlarına kadar devam etmiş ve 1960 sonrası planlı ekonomi dönemine geçiş süreciyle TCMB hem ekonomik büyüme hemde fiyat istikrarını sağlamayı amaç edinmiş ve bu doğrultuda TCMB’nin parasal kontrol alanı genişletilmiştir (TCMB, 2013).

1970 sonrası yeniden yapılanan TCMB’nin dışsal ekonomik şokların etkisiyle izlediği para politikası ve sabit kur rejiminin enflasyonun çift haneli rakamlara ulaşmasına ve parasal kontrolün kaybolmasına sebep olmuştur. Parasal kontrolün kaybedilmesi Türk Lirasının aşırı değerlenmesi ekonomi yönetiminin sık sık ulusal parayı devalüye etmesine neden olmuştur. 24 Ocak 1980 kararları sonrası TCMB yeniden yapılanmaya gitmiş ve Türk Lirası %50 devalüye edilmiştir. Artan finansal derinlik ve finansal serbestleşme ile TCMB’nin para politikası kararlarında serbest piyasa şartları ile uyumlu hareket ettiği gözlemlenmektedir. Ancak 1990’lı yılların sonuna kadar kamunun finansmanında en büyük finansmanı TCMB’nin sağladığı ve bu durumun 1994 krizinde dahil olmak üzere birçok makroekonomik sorunu beraberinde getirmiştir. Bu dönemde enflasyon TCMB’nin genişletici para politikası izlemeye devam etmesi ve diğer makroekonomik sorunlar nedeniyle çift haneli rakamlarda kalmaya devam etmiştir (TCMB, 2013).

2000’li yılların başlangıcı yaşanan ekonomik krizler TCMB politikaları için dönüm noktası olmuş ve bankacılık sisteminde yapısal dönüşüm başlamıştır.

TCMB bu dönemde yapısal dönüşüm kararları ile izlediği politikalarda araç bağımsızlığı hakkını elde etmiş ve finansal sistemde istikrarı sağlayıcı tedbirler alma yetkisine sahip olmuştur. Ayrıca bu dönemde TCMB finansal istikrar amacıyla çelişmemek kaydıyla hükümetin istihdam ve büyüme politikalarına destek olma görevinde üstlenmiştir. Bu doğrultuda 2006 yılında TCMB açık enflasyon hedeflemesi politikasıyla ekonomide beklentileri yönetmeye başlamıştır (TCMB, 2013).

3. Literatür Özeti

Uzun bir tarihi geçmişi olan enflasyonun nedenleri ve etkileri, ortaya çıktığı dönemin toplumsal ve ekonomik yaşamıyla bağlantılı özellikler taşır (Doğruel ve Doğruel, 2005: 11). Bu yüzden “enflasyon tek nedene bağlı olarak ortaya çıkan bir ekonomik hastalık değildir. Enflasyona yol açan etkenlerin bir bölümü talep, bir bölümü de arz faktörlerinden kaynaklanmış olabilir. Ancak Batılı sanayi ekonomilerinde enflasyonun ana özelliği, normal koşullar altında az çok durgun bir hızla sürmesi, fakat dengeler bozulup bir kez hareket başlayınca fiyat artışlarını durdurmanın güç olmasıdır” (Seyidoğlu, 2006: 684). Özellikle ülkelerin bütçe açıklarının artması, iç ve dış borçlarının çevrilebilme imkânını kaybedilmesi gibi olumsuzluklar giderek artmaktadır. Dış ve iç borcun ödenmemesi ve enflasyon gibi sorunlar birbirleriyle ayrılmaz bir biçimde ilişkilidir. Borcunu ödemeyen bir hükümet ülkede tüm kaynaklara el atmak isteyecektir. Borcun ödenmesi için basılan para enflasyona dönüşerek ekonomik krizin oluşmasına neden olabilir (Reinhart, ve Rogoff, 2010: 241).

Özmen ve Koçak (2012: 3) göre, bütçe açıklarının faiz oranlarını artırıcı etkisi olduğundan Merkez Bankası faiz oranlarındaki bu artışı önleyebilmek için para stokunu ve dolayısıyla parasal tabanı arttırma yoluna gider. Bu da nihai olarak enflasyona zemin hazırlar.

Literatürde özellikle kamunun oluşan bütçe açığını, para arzındaki genişlemelerle finanse etme tercihi genelde enflasyona parasal bir olgu olarak bakılmasına neden olmuştur. Fakat para miktarı artmasa bile paranın dolaşım hızının artması da harcamaları arttırabilir. O hâlde para miktarıyla enflasyon arasında bir ilişki olmakla birlikte para bazen enflasyonun iyi bir göstergesi olmayabilir. Örneğin, “1964 yılında Türkiye’de emisyon miktarı arttığı hâlde fiyatlarda gerileme olmuştur. 1965 yılında para miktarı artmadığı hâlde gömüleme çözümlenmiş ve fiyatlar artmıştır.” (Parasız, 2003: 407).

Servet olarak tutulan para, enflasyon oranında değer kaybeder. Bu nedenle, yüksek bir enflasyon beklentisi durumunda kişilerin, enflasyonla paralel değer kazanabilecek türde yatırımlara kayıp, paradan “kaçış” eğilimine girmeleri beklenmektedir. Böylece para talebi düşer. Alternatif servet türü menkul değerler, döviz olabileceği gibi, fiyatların artacağı beklentisi içinde spekülasyon amaçla tutulan mal stokları da olabilir. Böylece enflasyon beklentisinin artması da, paranın bu tür stoklara yatırılmasına ve paraya olan talebin düşmesine neden olabilmektedir (Keyder, 2000: 323).

Klasik İktisat ve Monetarizm arasındaki farklılığa rağmen “her iki teori de enflasyonun en önemli kaynağının para arzındaki artışlar olduğunu kabul etmektedir” (Aktan ve Diğerleri, 1998: 71).

Cuthbertson (1987: 98) göre, Monetarist modelde enflasyonun nedeni hem mal ve hem de emek piyasalarındaki talep fazlasıdır. Bu fazla talepler ise para arzında daha önceden meydana gelen artıştan kaynaklanmaktadır. Bu nedenlerden ötürü Monetaristler, “para arzı artışının bir yıllık dönem içinde ancak reel üretim artışı kadar gerçekleşmesi ile enflasyonist baskıların kalkabileceğini ve böylece reel üretim miktarından daha yüksek bir talep artışı tehlikesinin bertaraf edilebileceğini savunmuşlardır” (Ünal ve Diğerleri, 1990: 18).

Rasyonel beklentiler teorisyenleri, enflasyonist beklentilerin de diğer tüm beklentiler gibi, plan yaparken elde edilebilir tüm bilgilerin avantajını kullanmak isteyen akıllı insanlar tarafından oluşturulduğunu öne sürerler. Bunun sonucu, insanların beklentilerinin tek tek olmasa da ortalama olarak gerçekleşen enflasyon oranına eşit olmasıdır (Yıldırım ve Diğerleri, 2010: 393).

Rasyonel bekleyişler devrimi, anti enflasyonist politikaların başarısı açısından kredibilitenin önemini de göstermiştir. Günümüzde birçok iktisatçıya göre, halk anti enflasyonist politikaya güven duymuyorsa, bu politika fiilen izlendiği zaman enflasyonu düşürme konusunda yeteri kadar başarılı olmayabilir (Mishkin, 2000: 371).

Genel bir bakış açısı ile yapılan değerlendirmeye göre Rasyonel Beklentiler Yaklaşımı’na mensup iktisatçılar, enflasyon ile mücadele konusunda Monetarist ve Keynesyen iktisatçılardan tamamen farklı bir bakış açısına sahiptir. Bilindiği gibi Rasyonel Beklentiler Yaklaşımı’na göre, enflasyon ile işsizlik arasında kısa dönemde bile değiş tokuş yoktur. Dolayısıyla iktisat politikası uygulamaları ile ekonomiye müdahale edilmemelidir. Ancak Rasyonel Beklentiler Yaklaşımı’na mensup bazı iktisatçılara göre, politika yapıcılar istikrarlı ve güvenilir politikalar uyguladıklarında, bireyler

enflasyon beklentilerini çok hızlı bir şekilde değiştirirler. Arz yanlı iktisatçılar da tıpkı Rasyonel Beklentiler Yaklaşımı’na mensup iktisatçılar gibi, enflasyon ile işsizlik arasında kısa dönemde bile trade-off ilişkisinin olmadığını iddia ederler (Orhan ve Erdoğan, 2008: 283).

İktisatçıların üzerinde anlaştıkları çok az konu olmasına rağmen, son yıllarda fiyat istikrarının/düşük enflasyonun, para politikasının temel amacı olması gerektiği konusunda yaygın ve gittikçe artan bir uzlaşma ortaya çıkmıştır. Hem akademisyen iktisatçıların, hem de uygulamacı iktisatçıların bu ortak uzlaşma noktasına varması uzun bir zaman sürecini almış; bu temel amaç çerçevesinde para politikasının nasıl en iyi şekilde yönetilip ve işletileceği sorunu, aşama aşama gelişen geniş bir para politikası teorisi literatürü oluştururken, para otoritelerinin de yaparak veya yaşayarak öğrenme sürecini beslemiştir (Yay, 2006: 2).

Öztürk ve Usanmaz (2018: 103) çalışmalarına göre de Türkiye’de, ekonomik büyüme konusunda açık enflasyon hedeflemesi stratejisine devam edilmesinin doğru olacağı kabul edilebilmektedir. Arıcan ve Okay (2014: 3) göre de, TCMB gerek enflasyon hedeflemesi gerek fiyat istikrarı gerekse de finansal istikrarı gözetmiştir ki bizim de kanaatimiz bu yöndedir.

Özmen ve Koçak (2012) çalışmalarında Türkiye ekonomisi için 1994-2011 yılları arasında çeyreklik verilerle enflasyon ve para arzı arasındaki ilişkiyi ARDL yaklaşımıyla incelemiş ve uzun dönemde para arzı ve enflasyon arasında ekonometrik olarak anlamlı bir ilişki elde etmişlerdir.

5. Sonuç

Türkiye ekonomisinde Cumhuriyetin ilk yıllarından bu yana TCMB’nin finansal piyasalar direkt ve reel sektör üzerindeki dolaylı etkisi giderek yükselen bir trend izlemektedir. Bu doğrultuda özellikle TCMB’nin amaç ve araç bağımsızlığı arttıkça para politikası uygulamalarında daha etkin sonuçlar alındığı gözlemlenmektedir. Kalıcı bütçe açıkları, bütçe açıklarının bankalar aracılığı ile finanse edilmesi ve genişleyen bankacılık aktifleri TCMB’nin finansal piyasalar üzerindeki etkisinin ve kontrol mekanizmalarının daha da artmasına neden olmuştur. Ayrıca son dönemde artan finansal derinlik, likiditesi yüksek finansal araçların ortaya çıkmasına neden olmuş ve bu nedenle artan parasal genişleme piyasalar üzerinde enflasyonist bir baskı yaratmıştır.

TCMB’nin amaç ve araç bağımsızlığı önüneki engellerin kaldırılması uygulanacak para

politikasının etkinliğini arttırmaktadır. TCMB'nin para politikası uygulamaları makroekonomik değişkenler üzerindeki etkisini faiz oranları aracılığı ile göstermektedir. Bu nedenle TCMB'nin faiz oranları üzerindeki belirleyici etkisini kısıtlayan her politik karar TCMB'nin hareket alanını kısıtlayacak ve kamu açıklarının finansmanı için uygulanacak genişletici para politikaları ekonomi üzerinde enflasyonist baskı yaratacaktır.

Kamuda kaynak tahsisinde etkinliğin sağlanması, üretime dönük kamusal harcamaların artması, kamu harcamalarında etkinliği ve verimliliği denetleyecek mekanizmaların oluşturulması kamu bütçe dengelerini sağlayacak ve kamusal sektörün borçlanma ihtiyacını azaltacaktır. Bu durum bütçe açıklarının enflasyonist etkilerini azaltacak ve böylece amaç ve araç bağımsızlığı artan, finans piyasalarında hareket alanı genişleyen TCMB'nin para politikalarının etkinliği artacaktır.

Kaynakça

- Akdış, M. (2001). Para Teorisi ve Politikası, İstanbul: Beta Yayınevi (1172).
- Aktan, C. C. ve Diğerleri (1998). Nasıl Bir Para Sistemi? Parasal Disiplin ve Parasal İstikrar İçin Alternatif Öneriler, İstanbul: İMKB
- Alkin, E. (2009). Herkes için "Ekonomi", İstanbul: İTO (2009-21).
- Arıcan, E. ve Okay, G. (2014). "Ekonomik İstikrarsızlık Ortamında Merkez Bankalarının Uyguladığı Para Politikaları ve Türkiye Örneği", İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi 1(1): 1-50.
- Başoğlu, U. ve Diğerleri (1999). Çağdaş İktisadi Düşüncede Devrimler Karşı Devrimler, Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Cuthbertson, K. (1987). İktisat Politikası (Keynesyen, Yeni Cambridge ve Monetarist Makroekonomik Modeller), Çev.: Nazım Engin, İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi.
- Doğruel, F. ve Doğruel, A.S. (2005). Türkiye'de Enflasyonun Tarihi, Ankara: TCMB ve Tarih Vakfı Yayını.
- Keyder, N. (2000). Para Teori, Politika, Uygulama, Geliştirilmiş 7. Baskı, Ankara.
- Mishkin, F. S. (2000). Para Politikası ve Teorisi, (Çev.: İlyas Şıklar ve Diğerleri), İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi.
- Mishkin, F. S. (2006). The Economics of Money, Banking, and Financial Markets, Eight Edition, Pearson Addison Wesley.
- Orhan, O. Z. ve Erdoğan, S. (2008). Para Politikası, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Ankara: Yazıt Yayın-Dağıtım.
- Özmen, M. ve Koçak, İ. (2012). "Enflasyon, Bütçe Açığı Ve Para Arzı İlişkisinin ARDL Yaklaşımı İle Tahmini: Türkiye Örneği", Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi, 16(1):1-19
- Öztürk, S. ve Usanmaz, D. (2018). "Türkiye'de Enflasyon Hedeflemesi Stratejisi Uygulama Sürecinin Analizi: 2002-2016 Yılları Örnekleme", Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(4): 93-105.
- Parasız, İ. (2003). İktisada Giriş, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 7. Baskı, Bursa:Ezgi Kitapevi.
- Parasız, İ. ve Ekren, N. (2015). Parasal Ekonomi Teori ve Politika, Bursa: Ekin Yayınları.
- Reinhart, C. M. ve Rogoff, K. S. (2010). Bu Defa Farklı Finansal Çılgınlığın 800 Yıllık Tarihi, Çev.: Levent Konyar, NTV Yayınları, İstanbul.
- Seyidoğlu, H. (2006). İktisat Biliminin Temelleri, İstanbul: Kurtiş Matbaacılık.
- Ünal, T. ve Diğerleri. (1990). Enflasyonist Ortamda Faiz Politikaları ve İşletmeler Üzerindeki Etkileri, İstanbul: İTO (1990-10).
- Ünsal, E. M. (2009). Makro İktisat, Gözden Geçirilmiş 8. Baskı, Ankara: İmaj Yayıncılık.
- Yay, G. G. (2006). "Para Politikası Stratejileri ve Enflasyon Hedeflemesi" İktisat Dergisi, 470-471: 3-17.
- Yıldırım, K. ve Diğerleri. (2010). Makroekonomi, 9. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Özmen, M., & Koçak, F. İ. (2012). Enflasyon, Bütçe Açığı ve Para Arzı İlişkisinin ARDL Yaklaşımı İle Tahmini: Türkiye Örneği. Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(1).
- TCMB, (2013). Enflasyon ve Fiyat İstikrarı. www.tcmb.gov.tr